

کنترپوان

به زبان ساده

اچ. سی. ال. استاکز

ترجمه: مصطفی کمال پور تراب

سرشناسه : استاکز، اچ. سی. ال
Stoks, H.C.L
عنوان و نام پدیدآور : کنترپوان به زبان ساده/ نوشته اچ. سی. ال. استاکز؛
ترجمه و نگارش مصطفی کمال پورتراب.
مشخصات نشر : تهران : سرود، ۱۳۷۶.
مشخصات ظاهری : ۱۱۹ ص.؛ مصور، پارتیسیون.
شابک : 978-964-5842-03-9
یادداشت : A beginner's book on counterpoint.؛ به انگلیسی.
موضوع : کنترپوان.
موضوع : کمال پورتراب، مصطفی، ۱۳۰۴ -، مترجم.
رده بندی کنگره : ۱۳۷۶ ۵ک۹ ۵الف/۵۵ MT
رده بندی دیویی : ۷۸۱/۲۸۶
شماره کتابشناسی ملی : ۴۷۷۸-۷۷م

انتشارات سرود تهران - میدان هفتم تیر - ابتدای بهار شیراز - شماره ۱۴
تلفن: ۸۸۸۳۶۱۰۴ و ۸۸۳۱۸۵۹۱-۲ - دورنگار: ۸۸۳۰۸۹۲۴

کنترپوان به زبان ساده اچ. سی. ال. استاکز
ترجمه و نگارش مصطفی کمال پورتراب
طرح جلد مهران رشاد
نت نویسی، تایپ و صفحه آرایی سرود
چاپ صبا
صحافی خلیج فارس
نوبت چاپ ششم - ۱۳۹۹
تیراژ ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۸۴۲-۰۳-۹ ۹۷۸-۹۶۴-۵۸۴۲-۰۳-۹
ISBN: 9780-964-5842-03-9
حق چاپ و نشر برای انتشارات سرود محفوظ است.

فهرست

مقدمه مؤلف	۹
فصل اول	۱۳
فصل دوم	۲۲
فصل سوم	۲۵
فصل چهارم	۲۶
فصل پنجم	۳۴
فصل ششم	۳۷
فصل هفتم	۴۷
فصل هشتم	۴۹
	۵۱
	۵۸
	۶۱
	۶۷
	۶۹
	۷۳

۷۶	گُتترپوان سه بخشی - نوعِ اوّل	فصل نهم
۸۱	گُتترپوان سه بخشی نوعِ دوّم	فصل دهم
۸۵	گُتترپوان سه بخشی نوعِ سوّم	فصل یازدهم
۸۹	گُتترپوان سه بخشی نوعِ چهارم	فصل دوازدهم
۹۵	گُتترپوان سه بخشی نوعِ پنجم	فصل سیزدهم
۱۰۱	گُتترپوان ساده چهاربخشی	فصل چهاردهم
۱۰۷	گُتترپوان سه بخشی مرکّب	فصل پانزدهم
۱۱۵	گُتترپوان در یک شکل دیگر	ضمیمه
۱۱۸	تمرینهای اضافی	

فصل اول کُنترپوان چیست؟

کُنترپوان چیست؟ اگر بخواهیم می‌توانیم کُنترپوان را یک «نمایش مهارت» به شمار آوریم؛ و در حقیقت هم همین‌طور است. اما شاید بهتر باشد که آثرا یک «هنر» بدانیم. این کلمه به گوش مناسب‌تر می‌آید و این نام‌گذاری واقعی‌تر و دقیق‌تر است. هنرِ ساختن خطهای ملودی برای بخش‌های آلتو، تَنور و باس به زیباییِ ملودی بخش سوپرانو. به عنوان مثال: نمونه زیر بر طبق اصول کُنترپوان نوشته شده است.

اما نمونه زیر براساس قواعد پیشگفته نیست.

این دو مثال را مقایسه کرده و اختلاف آنرا ببینید.

پس آیا منظور این است که گُنتَرپوان و هارمونی دو هنر مشخص هستند؟ بهتر است به این سؤال اینطور پاسخ داده شود که هارمونی نتیجه تجربیات است که از گُنتَرپوان به دست آمده و شاید به همین دلیل است که گُنتَرپوان نسبت به هارمونی بسیار مطبوع‌تر است و راه صحیح‌تر این است که شاگرد در آموختن یکی از این دو حتماً دنبال فراگرفتن دیگری برود. زیرا شاگرد وقتی می‌تواند درک عمیقی از هارمونی داشته باشد که چندی با گُنتَرپوان سروکار داشته باشد؛ حتی بعضی از استادان را عقیده براین است که بحث گُنتَرپوان اول آموخته شود در علم هارمونی نظر اساسی برآکوردهاست که به دنبال هم اجرا یا خوانده شوند؛ در حالیکه در گُنتَرپوان، نظر بیشتر بر خطهای ملودی می‌باشد که حتی المقدور روان، نرم و در ترکیبشان با یکدیگر دارای تأثیر هارمونی باشند.

باید گفت که حتی یک بار تمرین بر چند کتاب تئوری ترجیح دارد. مثلاً چه بهتر که در ساعتی افراد خانواده دور هم جمع شده و یک کائُن^(۱) اجرا کنند. در چنین وضعیتی شما یک مثال گُنتَرپوان را کم و بیش با خصوصیات خشن و نرم آن خواهید شنید. اگر بحث گُنتَرپوان را چند قسمت تصور کنیم، شنیدن این اجرا یکی از قسمتهای آن است. اکنون ما به مسأله‌ی می‌رسیم که اهمیت واقعی بحث در آن است: مسأله این است که چگونه می‌توان مهارت لازم را برای نوشتن بخش‌های آلتو، تنور و باس به دست آورد به طوری که این خطوط نیز به نوبه خود ملودیک و زیبا باشند؟

باید در نظر گرفت که تنها آرزوی رسیدن به این مقام کافی نیست و برای نیل به آن پشتکار لازم است؛ تا به نحو رضایت‌بخشی برای این سؤال پاسخی

۱- بهتر است که کائُن "Three Blind Mice" خوانده شود.

مناسب پیدا شود. قبل از همه چیز باید کنترپوان را به پنج نوع مختلف تقسیم کرد و یک یک آنها را مورد مطالعه عملی قرار داد؛ اما صحیح نیست اگر بگوئیم هر کدام از این انواع از نوع قبلی خود مشکل ترند؛ زیرا هر کدام از آنها دارای یک سری مشکلات مخصوص به خود می باشند. و پس از آموختن هر پنج نوع متوجه خواهیم شد که هنوز خیلی مسائل هست که باید بررسی شود؛ به عنوان مثال تبدیل فرم دوبخشی به کنترپوان سه بخشی و سپس به چهار بخشی و به همین ترتیب رساندن آنها به هشت بخشی. اکنون باید اولین قدم را برای آموختن کنترپوان برداریم.

فصل دوم نوع اول - کُنترپوان دو بخشی

در این فصل در مقابل کار تمرینی زیادی قرار دارید، به شما یک ملودی کوتاه با نُت‌های گرد داده می‌شود و کاری که شما باید انجام دهید اضافه کردن بخش دیگری به آن است.

ملودی داده شده Canto-Firmo و بخشی که شما باید به آن اضافه کنید کُنترپوان نام دارد. در پاره‌ای از کتابهای قدیمی‌تر به ملودی داده شده Cantus-Firmus نیز گفته شده است اما در هر صورت مخفف آن C.F. خواهد بود و اهمیتی ندارد که آنرا چه بنامیم. C.F. ها همیشه مانند مثال زیر خاتمه می‌یابند.

به عبارت دیگر همیشه به نُتِ تُنیک ختم می‌شوند و نُت ماقبل آن به طور قطع یک درجه بالاتر از آن است به این ترتیب «سعی نکنید» که نبوغی به کار برده و از خود C.F. بنویسید، فقط ملودی داده شده را به کار برید. تذکر این نکته به این دلیل است که در طول مدّت تدریس به هنرجویانی که سعی کرده‌اند از خود C.F. بنویسند بسیار برخورد شده است ولی این «کار زائد» و بی‌فایده نفعی به حال ایشان نداشته است.

در همین زمینه منتشر شده است:

هارمونی مدرن

نوشته: ایگل فیلد هال

ترجمه: مصطفی کمال پورتراب

انستیتوت بتهوون شیراز

ISMN: 979-0-802602-93-9

